

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

573-IOJI EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETO PLENARINĖ SESIJA,
2022 10 26–2022 10 27

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso

(COM(2022) 650 – final)

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje teikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių

(COM(2022) 655 – final)

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Ilgūdžių ir talentų pritraukimas į ES“

(COM(2022) 657 – final)

(2023/C 75/19)

Pranešėjas **José Antonio MORENO DÍAZ**

Bendrapranešėjė **Milena ANGELOVA**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Komisija, 2022 7 26
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Užimtumas, socialiniai reikalai ir pilietybė
Priimta skyriuje	2022 9 29
Priimta plenarinėje sesijoje	2022 10 26
Plenarinė sesija Nr.	573
Balsavimo rezultatai	
(už / prieš / susilaikė)	179 / 0 / 6

1. Išanga

1.1. 2022 m. balandžio mėn. Europos Komisija pristatė ilgūdžių ir talentų dokumentų rinkinį atsižvelgiant į 2020 m. rugsėjo mėn. priimto naujo migracijos ir prieglobsčio pakto darbotvarkę. Naujojo dokumentų rinkinio paskirtis – remti teisėtą migraciją į Sąjungą, siekiant pritraukti specialistus ir kvalifikuotus darbuotojus, kad tai būtų naudinga tiek kilmės, tiek kelionės tikslo šalims. Peržiūromis taip pat siekiama skatinti veiksmingesnę ir nuoseklesnę Sąjungoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių teisių ir įsidarbinimo galimybių sistemą, kartu padedant didinti Sąjungos, kaip kvalifikuotų ES nepriklausančių šalių piliečių kelionės tikslo, patrauklumą.

1.2. EESRK palankiai vertina šį dokumentų rinkinį, kuriame laikomasi konstruktyvaus ir nuoseklaus požiūrio į migraciją ir reaguojama į poreikį tobulinti Sąjungos teisėtos migracijos priemones. Šiuo laikotarpiu, kai vis sparčiau vyksta skaitmeninė ir žaliaji pertvarka ir visuose ekonominės veiklos sektoriuose akivaizdus darbuotojų ir įgūdžių trūkumas, EESRK pabrėžia, kad teisėta migracija gali atlikti svarbų vaidmenį padedant spręsti darbuotojų ir įgūdžių trūkumo problemą tose srityse, kuriose yra įrodytas poreikis.

1.3. EESRK jau išreiškė susirūpinimą dėl to, kad naujame migracijos ir prieglobsčio pakte daugiausia dėmesio skiriama sienų valdymui ir migracijos kontrolei, todėl pažangą, padarytą organizuotos ir teisėtos imigracijos valdymo srityje, vertina teigiamai.

1.4. EESRK vertina tai, kad Komisija pripažįsta, jog migrantai jau atlieka labai svarbų vaidmenį Europos ekonomikoje ir visuomenėje, nes padeda patenkinti besikeičiančios darbo rinkos poreikius ir, prireikus, įveikti darbo jėgos bei įgūdžių trūkumą. Itin svarbu keisti požiūrį pasitelkus normalizuojantį ir teigiamą diskursą.

1.5. Todėl EESRK palankiai vertina tai, kad sudaromos palankesnės sąlygos specialistų srautui iš trečiųjų šalių, siekiant padėti patenkinti augančius poreikius, ypač sektoriuose, kuriuose juntamas struktūrinis specialistų trūkumas.

1.6. EESRK neginčija naratyvo, siejančio darbuotojų iš trečiųjų šalių atvykimą su valstybių narių darbo rinkų poreikiais, tačiau mano, kad jį reikia išnagrinėti, siekiant apsaugoti naujai atvykusius trečiųjų šalių darbuotojus nuo nepakankamo užimtumo ir prastų darbo sąlygų.

1.7. EESRK mano, kad būtina daryti pažangą kuriant naujus talentų pritraukimo į Sąjungą kanalus, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad valstybių narių darbo rinkose esama ir kitų poreikių; šioms poreikiams patenkinti reikia sukurti ir kitas priemones greta tų, kurios numatytos siūlomame dokumentų rinkinyje. Visų pirma svarbu stiprinti pastangas remti bedarbių ir neaktyvių asmenų integraciją į darbo rinką taikant tikslines paramos priemones.

1.8. EESRK mano, kad Komisija turėtų siekti platesnio užmojo tikslų, ieškodama teisėtų ir organizuotų darbo jėgos migracijos kanalų, taip pat atsižvelgiant į asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga.

1.9. EESRK palankiai vertina komunikatą dėl įgūdžių ir talentų pritraukimo į ES, nes mano, kad tai yra žingsnis į priekį darbo jėgos migracijos srityje, kurioje atsižvelgiant į naujas aplinkybes reikia tinkamų, realistiškų ir veiksmingų priemonių.

1.10. EESRK mano, kad būtina daryti pažangą kuriant specialistų rezervą⁽¹⁾, pradedant pradiniu bandomuoju projektu ir kitais metais suformuojant jo išsamią versiją, ir atkreipia dėmesį į tai, kad specialistų rezervo sėkmė ir jų pritraukimas priklausys nuo to, ar bus panaudota pakankamai išteklių, kad priemonė taptų prieinama ir funkcionali. Komitetas taip pat palankiai vertina specialistų pritraukimo partnerystės ir mano, kad jas reikia plėtoti bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis. EESRK ragina sukurti tinkamus vertinimo mechanizmus, kurie užtikrintų specialistų pritraukimo partnerystės iniciatyvų įgyvendinimo matomumą ir skaidrumą ne tik pačių priemonių atžvilgiu, bet ir nustatant šalis, su kuriomis reikėtų bendradarbiauti. Sąjungos imigracijos ir prieglobsčio politikos išorės santykiuose visada būtina laikytis teisinės valstybės principo ir gerbti žmogaus teises.

1.11. Nors kai kuriuose esminės svarbos sektoriuose moterys sudaro didelę darbuotojų dalį, judžių profesijų moterys ir migrantės gali būti įdarbinamos nesaugiose darbo vietose ir neformalioje ekonomikoje ir dažnai yra itin pažeidžiamos diskriminacijos, socialinės atskirties, darbo ir mokymo galimybių trūkumo, taip pat prievartos, smurto ir priekabiavimo požiūriu. EESRK mano, kad reikia į politikos sritis stipriau integruoti moterų teisių apsaugą ir lyčių aspektą.

1.12. EESRK palankiai vertina pasiūlymą peržiūrėti Direktyvą dėl ilgalaikio gyventojų statuso Europos Sąjungoje. EESRK džiaugiasi, kad šiuo pasiūlymu palengvinamas šio statuso įgijimo procesas išgyvenus bendrą metų, praleistų įvairiose valstybėse narėse įvairiais laikotarpiais, skaičių, skatinamas judumas ES, taip pat siekiama suteikti vienodas galimybes naudotis socialine apsauga ES piliečiams, ilgą laiką gyvenantiems kitoje valstybėje narėje.

(1) ES specialistų rezervas bus ES masto kandidatų iš ES nepriklausančių šalių rezervas, į kurį kandidatai bus atrinkti pagal konkrečius įgūdžių lygius, kriterijus ir migracijos reikalavimus, prieš tai patikrinus jų kvalifikaciją. Tai bus pirmoji ES masto platforma ir šiam tikslui skirta darbo jėgos pasiūlos ir paklausos derinimo priemonė (COM(2022) 657 final).

1.13. EESRK pritaria Vieno leidimo direktyvos peržiūrai, taip pat siekiui palengvinti ir supaprastinti paraiškų teikimo procesą bei užtikrinti, kad vienas leidimas nebūtų susietas su vienu konkrečiu darbdaviu, nors mano, kad buvo galima bandyti išplėsti teises, atsižvelgiant į 2011 m. pateikto pirmojo pasiūlymo dėl direktyvos turinį.

1.14. EESRK mano, kad labai svarbu, jog peržiūroje būtų pabrėžta būtinybė stiprinti vienodą požiūrį į darbuotojus, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, visų pirma darbo sąlygų, asociacijų laisvės, laisvės jungtis į sąjungas bei socialinės apsaugos išmokų klausimais.

1.15. EESRK taip pat pabrėžia, kad į diskusijas dėl darbuotojų migracijos valdymo gerinimo ES lygmeniu svarbu įtraukti socialinius partnerius ir kitus susijusius suinteresuotuosius subjektus. Šiuo atžvilgiu palankiai vertiname siūlomą dialogo ES lygmeniu platformos sukūrimą.

2. Bendrosios pastabos

2.1. 2022 m. balandžio mėn. Europos Komisija pristatė įgūdžių ir talentų dokumentų rinkinį, atsižvelgiant į 2020 m. rugsėjo mėn. priimto naujo migracijos ir prieglobsčio pakto darbotvarkę. Dokumentų rinkinį sudaro Direktyvos 2003/109/EB dėl ilgalaikio gyventojų statuso peržiūra ⁽²⁾, Direktyvos 2011/98/ES dėl vieno leidimo peržiūra ⁽³⁾ ir Komunikatas dėl įgūdžių ir talentų pritraukimo į Sąjungą ⁽⁴⁾.

2.2. Naujojo dokumentų rinkinio paskirtis – remti teisėtą migraciją į Sąjungą, siekiant pritraukti specialistus ir kvalifikuotus darbuotojus, kad tai būtų naudinga tiek kilmės, tiek kelionės tikslo šalims. Peržiūromis taip pat siekiama skatinti veiksmingesnę ir nuoseklesnę Sąjungoje gyvenančių trečiųjų šalių piliečių teisių ir įsidarbinimo galimybių sistemą, kartu padedant didinti Sąjungos, kaip kvalifikuotų ES nepriklausančių šalių piliečių kelionės tikslo, patrauklumą.

2.3. Komunikato dėl talentų ir įgūdžių pritraukimo tikslas – sutvarkyti principus, reglamentuojančius teisėtą migraciją į ES dėl ekonominių priežasčių. Juo siekiama patobulinti teisėkūros ramstį dviem pasiūlymais dėl peržiūros, plėtoti specialistų pritraukimo partnerystės iniciatyvas ir Sąjungos specialistų rezervą, taip pat tobulinti teisėtos migracijos politiką priežiūros, jaunimo ir inovacijų srityse.

2.4. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad pasiūlyme nėra analizės ir vertinimo, kodėl dabartinės direktyvos dėl vieno leidimo ar ilgalaikio gyventojų statuso neveikia tinkamai. Komisija turėtų išnagrinėti šio neveikimo priežastis, t. y. nustatyti, ar tai, be kita ko, lemia valstybių narių valios trūkumas direktyvas įgyvendinti, ar pernelyg didelis biurokratizmas, ir jomis pasidalinti, kad ateityje tos pačios problemos nesikartotų.

2.5. Pasiūlymas dėl Direktyvos dėl vieno leidimo peržiūros sudaro sąlygas išplėsti galimybes naudotis šia priemone ir sudaryti palankesnes sąlygas darbuotojams iš trečiųjų šalių dalyvauti darbo rinkoje, tuo pačiu – įtvirtinti direktyvoje nustatytas teises ir daryti pažangą derinant jos taikymą valstybėse narėse.

2.6. Siūloma ES direktyvos dėl ilgalaikio gyventojų statuso peržiūra taip pat siekiama pagerinti jos taikymą įvairiose valstybėse narėse ir sudaryti palankesnes sąlygas judumui ES, supaprastinant procesą ir sutrumpinant ilgalaikiams leidimams gyventi išduoti reikalingą laiką.

2.7. Apskritai EESRK palankiai vertina šį dokumentų rinkinį, kuriame laikomasi konstruktyvaus ir nuoseklaus požiūrio į migraciją, atsižvelgiama į poreikį tobulinti Sąjungos teisėtos migracijos priemones ir pabrėžiamas teisėtos migracijos vaidmuo padedant spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo klausimą tose srityse, kuriose toks poreikis yra įrodytas. EESRK jau išreiškė susirūpinimą dėl to, kad naujame migracijos ir prieglobsčio pakte daugiausia dėmesio skiriama sienų valdymui ir migracijos kontrolei, todėl pažangą, padarytą organizuotos ir teisėtos migracijos valdymo srityje, vertina teigiamai.

2.8. EESRK vertina lemiamą vaidmenį, kurį migrantai jau atlieka Europos ekonomikoje ir visuomenėje, padėdami patenkinti darbo rinkos poreikius ir prirėkus įveikti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumą. Todėl EESRK palankiai vertina tai, kad sudaromos palankesnės sąlygos specialistų srautui iš trečiųjų šalių, siekiant padėti patenkinti augančius poreikius, ypač sektoriuose, kuriuose juntamas struktūrinis specialistų trūkumas. EESRK taip pat pritaria veiksams, kuriais siekiama

⁽²⁾ COM(2022) 650.

⁽³⁾ COM(2022) 655.

⁽⁴⁾ COM(2022) 657.

pritraukti inovatyvių ir atitinkamo masto įmonių, teikiančių didelę pridėtinę vertę ES ekonomikai ir visuomenei. Tarptautiniai mokslinių tyrimų projektai tebėra dar vienas veiksmingas būdas skatinti, pritraukti ir išlaikyti pasaulinio lygio specialistus. Šiuo tikslu būtina paspartinti ir supaprastinti trūkstamų specialistų iš trečiųjų šalių patekimą į ES darbo rinką, kad Europa taptų patrauklesnė kitiems pasaulio regionams. EESRK taip pat skatina kurti ir diegti praktines priemones, kurios specialistams iš trečiųjų šalių padėtų lengviau užmegzti ryšius su galimais darbdaviais valstybėse narėse ir kiekvienam specialistui rasti tinkamą darbdavį.

2.9. Reikia išanalizuoti naratyvą, kuriuo darbo jėgos iš užsienio antplūdis siejamas su valstybių narių darbo rinkų poreikiais. Tam tikruose kai kurių ES šalių užimtumo sektoriuose ir profesijose egzistuoja struktūrinis nedarbas, atsirandantis dėl įgūdžių neatitikimo, tam tikrų sektorių ir (arba) profesijų nepakankamo patrauklumo ir susirūpinimo dėl darbo sąlygų. Tose šalyse svarbu stengtis didinti tokių sektorių ir profesijų patrauklumą šalies rinkų darbuotojams (tos šalies piliečiams ir ES bei trečiųjų šalių darbuotojams, turintiems darbo leidimus), kad naujai atvykę darbuotojai iš trečiųjų šalių būtų apsaugoti nuo nepakankamo užimtumo ir prastų darbo sąlygų. Tuo pačiu dėl ES specialistų rezervo gali būti sudaromos palankesnės sąlygos darbuotojams iš trečiųjų šalių rasti tinkamas darbo vietas ES ir apsaugoti šiuos darbuotojus nuo nepakankamo užimtumo.

2.10. Nors EESRK mano, kad būtina daryti pažangą kuriant naujus talentų pritraukimo į ES kanalus, tačiau taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad valstybių narių darbo rinkose esama ir kitų poreikių; šiems poreikiams patenkinti reikia sukurti ir kitas priemones greita tu, kurios numatytos siūlomame dokumentų rinkinyje.

2.11. Todėl EESRK tikisi, kad pavyks pasiekti pažangą (kaip numatyta tolesnės veiklos ataskaitose) tobulinant Sezoninių darbuotojų direktyvą ir Direktyvą dėl bendrovių viduje perkeliamų asmenų, kurias planuojama priimti 2023 m. Šiuo klausimu Komitetas pabrėžia, kad, atsižvelgiant į Europos Parlamento ir jo paties rezoliucijas, reikia dirbti siekiant užtikrinti sezoninių darbuotojų apsaugą ir ypač kovoti su išnaudojimu darbe, kai jis nustatomas, šiuo tikslu stiprinant ir didinant darbo inspekcijų skaičių, remiantis Europos darbo institucijos darbu.

2.12. Atsižvelgdamas į 2020 m. liepos 1 d. priimtą **Europos įgūdžių darbotvarkę** ⁽⁵⁾, EESRK mano, kad su migrantais, pabėgėliais ir tarptautinės apsaugos prašytojais turėtų būti elgiamasi vienodai, neatsižvelgiant į jų įgūdžių ir kvalifikacijos lygį. Todėl visi darbuotojai turėtų galėti patvirtinti savo įgūdžius ir kompetencijas ir dalyvauti kokybiškose ir veiksmingose pameistrystės, perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo programose, kad juos būtų galima integruoti į darbo rinką remiantis lanksčiais mokymosi būdais, atitinkančiais jų konkrečius poreikius, ir tinkamai atsižvelgiant į skirtingas amžiaus grupes.

2.13. EESRK mano, kad Komisija turėtų siekti platesnio užmojo tikslų, ieškodama teisėtų ir organizuotų darbo jėgos migracijos kanalų, taip pat atsižvelgiant į asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga.

2.14. Kalbant apie studentus iš trečiųjų šalių, kurie atvyksta į ES studijų tikslais, reikėtų tinkamai apsvaistinti sklandžią jų integraciją į ES darbo rinką, kartu švelninant protų nutekėjimo reiškinį: būtų naudinga į dvišalius migracijos darbo tikslais susitarimus įtraukti prevencines priemones ⁽⁶⁾, pvz., etiško įdarbinimo sąlygas, remiamo grąžinimo į kilmės šalis ir reintegracijos į jas mechanizmus arba šiuo atžvilgiu įtraukti konkrečias sąlygas.

3. Dėl komunikato dėl įgūdžių ir talentų pritraukimo į ES

3.1. 2022 m. balandžio mėn. pristatytame komunikate atsižvelgiama į 2020 m. Migracijos ir prieglobsčio pakto rekomendacijas dėl teisėtos migracijos, siekiant skatinti teisėkūros ir veiklos iniciatyvas šioje srityje.

3.2. EESRK palankiai vertina šį komunikatą, nes mano, kad tai yra žingsnis į priekį darbo jėgos migracijos srityje, kuriai atsižvelgiant į naujas aplinkybes reikia tinkamų priemonių. Todėl EESRK mano, kad konkretūs veiksmai, skirti Ukrainos pabėgėliams, buvo įtraukti laiku, taip pat apgailestauja, kad šių veiksmų, skirtų asmenims, kuriems apskritai reikalinga tarptautinė apsauga, nebuvo imtasi įgyvendinti anksčiau, ypač per 2015 m. karo Sirijoje metu kilusią krizę. EESRK yra įsitikinęs, kad veiksmai ir iniciatyvos, kurių imamasi iš Ukrainos bėgančių žmonių atžvilgiu, yra lūžio taškas ir ateityje turėtų būti ES veiksmų standartas panašiais atvejais.

⁽⁵⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lt&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723>

⁽⁶⁾ Bendrieji principai ir veiklos gairės dėl sąžiningos samdos ir įdarbinimo mokesčių ir susijusių išlaidų nustatymo.

3.3. EESRK mano, kad būtina toliau plėtoti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis vykdant specialistų pritraukimo partnerystes. Vis dėlto Komitetas ragina sukurti tinkamus vertinimo mechanizmus, kurie padėtų įvertinti ne tik pačias priemones, bet ir nustatyti šalis, su kuriomis reikėtų bendradarbiauti. Sąjungos imigracijos ir prieglobsčio politikos išorės santykiuose visada būtina laikytis teisinės valstybės principo ir gerbti žmogaus teises. EESRK taip pat mano, kad būtina patikrinti ir įvertinti jau įgyvendintų bandomųjų projektų procedūras ir rezultatus, taip pat į juos atsižvelgti ir jais pasinaudoti inicijuojant naujus projektus.

3.4. Teikiant pasiūlymą dėl ES specialistų rezervo svarbu, kad Europos Komisija bendradarbiautų su valstybėmis narėmis ir socialiniais partneriais, kad šis rezervas būtų kuriamas kuo labiau sumažinant biurokratinę naštą, vengiant nereikalingo sudėtingumo ir pradėtų veikti kuo greičiau. Šiuo rezervu turėtų būti siekiama padėti patenkinti kvalifikuotų darbuotojų poreikius dabar ir ateityje; taip pat – pasitelkti dirbtinio intelekto ir kitų pažangiųjų technologijų teikiamas galimybes siekiant visapusiškai išnaudoti trečiųjų šalių piliečių igūdžius bei talentus, papildyti valstybių narių piliečių indėlį ir padidinti darbo jėgos judumą Sąjungoje.

3.5. Atsižvelgiant į darbdavių patiriamą didelį darbuotojų ir igūdžių trūkumą, kuris daugeliu atvejų yra struktūrinio pobūdžio, tinkamas atskaitos taškas pradėdant naudoti išsamią rezervo versiją būtų tikslingas požiūris į suvedimą pagal profesijų, kurių darbuotojų trūksta, sąrašus. Atsižvelgdama į tai, kad svarbu užtikrinti, kad nacionaliniai profesijų, kurių darbuotojų trūksta, sąrašai būtų nuolat atnaujinami, Komisija turėtų nustatyti galimybes mokytis vieniems iš kitų ir atlikti tarpusavio vertinimą šia tema.

3.6. Plėtojant specialistų rezervo koncepciją, būtina toliau nuosekliai plėtoti informavimo apie darbo rinką bei igūdžius veiklą tikruoju laiku, dalyvaujant darbdaviams ir profesinėms sąjungoms, kad rezervas galėtų sėkmingai veikti. Tuo pačiu svarbu plėtoti Sąjungos gebėjimus rinkti ir interpretuoti palyginamus ir patikimus duomenis apie migracijos iš trečiųjų šalių poreikį.

3.7. EESRK palankiai vertina tai, kad pradėta taikyti suderinimo priemonė, kurios tikslas – sudaryti palankesnes sąlygas suderinti darbo jėgos pasiūlą ir paklausą. Komitetas mano, kad šios priemonės yra būtinos specialistų įdarbinimui, tačiau pakartoja, kad tuo pat metu reikia iš tikrųjų spręsti kitų valstybių narių darbo rinkos sektorių problemas.

3.8. EESRK sutinka su Komisija, kad šių iniciatyvų sėkmei būtinas socialinių ir ekonominių veikėjų bendradarbiavimas bei dalyvavimas, ir mano, kad būtina daryti pažangą kuriant galimybes jų dialogui Europos lygmeniu. EESRK yra išskirtinis forumas, kuriame galima aptarti su darbo jėgos migracija susijusius veiklos ir praktinius klausimus. Todėl EESRK turėtų dalyvauti aukšto lygio konferencijoje, kurią Komisija yra numačiusi surengti 2022 m. pabaigoje ir kuri bus skirta naujai darbo jėgos migracijos platformai. EESRK taip pat pabrėžia, kad į diskusijas dėl darbuotojų migracijos valdymo gerinimo ES lygmeniu svarbu įtraukti socialinius partnerius ir kitus susijusius suinteresuotuosius subjektus. Šiuo atžvilgiu palankiai vertiname siūlomą dialogo ES lygmeniu platformos sukūrimą.

3.9. EESRK mano, kad tyrinėti būsimas darbo jėgos migracijos galimybes tokia srityje, kaip priežiūra, yra žingsnis į priekį, nors ir apgailestauja, kad pažanga sprendžiant šiuos klausimus grindžiama konkrečiomis procedūromis, kuriomis suskaidomas bendras Europos imigracijos ir prieglobsčio politikos vientisumas ir neleidžiama kurti vieningos vizijos. Šiaip ar taip, EESRK sutinka, kad reikia daryti pažangą šiose srityse tobulinant etiško įdarbinimo ir darbuotojų teisių apsaugos standartus.

3.10. Nors kai kuriuose esminės svarbos sektoriuose moterys sudaro didelę darbuotojų dalį, judžių profesijų moterys ir migrantės gali būti įdarbinamos nesaugiose darbo vietose ir neformalioje ekonomikoje ir dažnai yra itin pažeidžiamos diskriminacijos, socialinės atskirties, darbo ir mokymo galimybių trūkumo, taip pat prievartos, smurto ir priekabiavimo požiūriu. EESRK mano, kad reikia į politikos sritis stipriau integruoti moterų teisių apsaugą ir lyčių aspektą.

3.11. EESRK taip pat palankiai vertina tai, kad remiamos jaunimo judumo programos, tačiau dar kartą pabrėžia, kad judumą ir integraciją į darbo rinką reikia užtikrinti taip, kad būtų apsaugotos pagrindinės jaunesnių darbuotojų teisės, nes jie kartais susiduria su prastesnėmis darbo sąlygomis (laikinu darbu, mažu darbo užmokesčiu ir pan.). Be to, neįgaliams darbuotojams turėtų būti nustatytos specialios priemonės, skirtos tinkamai jų integracijai palengvinti.

3.12. EESRK palankiai vertina iniciatyvą apsvaistyti ne ES kilmės novatoriškos verslininkystės priėmimo programas. Todėl EESRK teigiamai vertina tai, kad šios priėmimo programos nagrinėjamos atsižvelgiant į skaitmeninę ir tvarią ekonomiką, tačiau mano, kad, jeigu jos bus tinkamai struktūrizuotos, taip pat galės visapusiškai palengvinti atvykimą į ES šalis įvairių kitų profesijų atstovams.

4. Dėl Direktyvos dėl ilgalaikio gyventojų statuso Sąjungoje peržiūros

4.1. EESRK palankiai vertina šį pasiūlymą dėl direktyvos, kuria siekiama sustiprinti ilgalaikio Sąjungos gyventojų statusą, patobulinant ilgalaikio leidimo gyventi įgijimo būdus, ypač jei asmuo gyvena antrojoje valstybėje narėje. Komitetas taip pat palankiai vertina tai, kad šiuo pasiūlymu ES piliečiams, kurie yra ilgalaikiai kitos valstybės narės gyventojai, siekiama suteikti vienodas galimybes naudotis socialine apsauga. EESRK taip pat palankiai vertina pastangas užtikrinti vienodą požiūrį ir palengvinti prieigą prie informacijos apie šeimos susijungimą pagal šią direktyvą.

4.2. Ilgalaikio gyventojų statuso suteikimas Sąjungoje yra viena iš pagrindinių Europos imigracijos ir prieglobsčio politikos priemonių. Ilgalaikio leidimo gyventi Sąjungoje įgijimo procedūros, priimtose 2003 m., Sąjungoje buvo nevienodai plėtojamos, o Komisijos siūloma peržiūra siekiama sukurti nuoseklesnę sistemą.

4.3. Teikti prašymą dėl ilgalaikio leidimo gyventi antrojoje valstybėje narėje Sąjungos piliečiai gali pragyvenę joje penkerius metus; ši nuostata paliekama ir siūlomoje peržiūroje direktyvoje. Pasiūlymu siekiama palengvinti asmenų, turinčių tokio tipo leidimą gyventi, judumą Sąjungoje, ir laikotarpį, kurį reikalaujama pragyventi šalyje, sumažinti iki trejų metų. Be to, pasiūlyme numatomas bendras gyvenimo įvairiose valstybėse narėse laikotarpis.

4.4. EESRK mano, kad leidimas pareiškėjams į bendrą metų skaičių įtraukti įvairiose valstybėse narėse pragyventą laikotarpį, kad atitiktų ilgalaikio gyventojų statuso Sąjungoje reikalavimus, yra žingsnis į priekį, nors Komiteto nuomone, reikia tobulinti įvairiose valstybėse narėse taikomus šios nuostatos stebėsenos ir koordinavimo mechanizmus.

4.5. EESRK palankiai vertina tai, kad į pasiūlymą įtraukti įvairūs buvimo šalyje modeliai, pavyzdžiui, dėl studijų, tarptautinės apsaugos ir su leidimu gyventi laikinai. Trumpalaikėms vizoms tai netaikoma, nors tokia galimybė galėtų būti svarstoma pagal šią nuostatą, jei pareiškėjas įrodytų turintis nuolatinius darbo santykius ar panašiai.

4.6. EESRK taip pat palankiai vertina tai, kad stiprinamos teisės, susijusios su ilgalaikiu leidimu gyventi Sąjungoje ir šeimos nariams, įskaitant teisę dirbti ir persikelti į kitą valstybę narę arba keisti darbą ir persikelti į kitą valstybę narę. EESRK nuomone, ypač įdomu tai, kad pagal siūlomą naują straipsnį, teikiant prašymus dėl ilgalaikio leidimo gyventi antrojoje valstybėje narėje nereikia atsižvelgti į padėtį nacionalinėje darbo rinkoje (t. y. kai jau gautas ilgalaikis leidimas gyventi Sąjungoje) nei dirbant pagal darbo sutartį, nei savarankiškai.

4.7. EESRK palankiai vertina tai, kad supaprastinama galimybė dirbti ir mokytis per 30 dienų nuo prašymo dėl ilgalaikio gyventojų statuso suteikimo antrojoje valstybėje narėje pateikimo. Komitetas taip pat palankiai vertina tai, kad (ilgalaikiams antrosios valstybės narės gyventojui) pripažįstama teisė verstis nuolatine profesine veikla tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir ES piliečiams.

4.8. EESRK pripažįsta, kad svarbu, jog ilgalaikiams Sąjungos gyventojams (ir jų šeimos nariams) valstybės narės užtikrintų tokias pačias laisves ir teises, kaip ir asmenims, turintiems nuolatinio galiojimo leidimą gyventi šalyje. Be to, teigiamai vertinama tai, kad valstybės narės taip pat užtikrina, jog prašymą suteikti ilgalaikį leidimą gyventi Sąjungoje teikiantiems asmenims nereikia mokėti didesnių mokesčių už savo prašymų nagrinėjimą kaip prašymus išduoti leidimus gyventi konkrečioje šalyje teikiantiems asmenims.

4.9. EESRK mano, kad teisė gyventi kaip šeima yra esminis dalykas, palengvinantis socialinę integraciją: todėl Komitetas palankiai vertina tai, kad pašalintos administracinės ir biurokratinės kliūtys, ypač ilgalaikių gyventojų integracijos sąlygų atžvilgiu. Komitetas taip pat palankiai vertina tai, kad ES gimę (arba įvaikinti) vaikai automatiškai įgyja ilgalaikio gyventojų statusą.

5. Dėl Vieno leidimo direktyvos peržiūros

5.1. EESRK palankiai vertina Vieno leidimo direktyvos peržiūrą, kuria atlikti keli patobulinimai šiuo metu galiojančioje direktyvoje:

— leidimų išdavimo procedūros laikotarpis sutrumpintas iki keturių mėnesių;

— procedūra gali būti pradėta tiek iš kilmės šalies, tiek iš kelionės tikslo valstybės narės;

- direktyva taip pat taikoma užsieniečiams, dirbantiems per laikinojo įdarbinimo agentūras;
- galimybė pakeisti darbdavį leidimo galiojimo laikotarpiu, nors išlieka galimybė, kad Vyriausybė gali atsisakyti išduoti leidimą;
- vienkartinis leidimas negali būti panaikintas mažiausiai tris mėnesius po to, kai leidimo turėtojas praranda darbą, o tai užtikrina stabilumą ir pagerina darbuotojų migrantų įdarbinimo kokybę bei darbo sąlygas;
- Vieno leidimo direktyvos taikymo sritis išplečiama taip, kad apimtų asmenis, kuriems taikoma laikinoji apsauga;
- ieškoma būdų, kaip teikti informaciją apie teises, susijusias su vienu leidimu.

5.2. Vis dėlto tai, kad nebuvo išplėstos teisės pagal 2011 m. pateikto pirmojo pasiūlymo dėl direktyvos turinį, EESRK nuomone, yra praleista proga. Tai pasakytina, pavyzdžiui, apie galimybę gauti bedarbio pašalpą, nors EESRK vis tiek pabrėžia, kad svarbu valstybėms narėms suteikti tam tikro lankstumo šiuo klausimu, kaip numatyta šiuo metu galiojančioje direktyvoje. Be to, EESRK apgailestauja, kad nebuvo apsvarstyta galimybė taikyti šią direktyvą laikinai įdarbintiems migrantams.

5.3. EESRK mano, jog labai svarbu, kad peržiūroje būtų pabrėžta būtinybė stiprinti vienodą požiūrį į darbuotojus, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, ypač konsultuojant socialinių teisių ir darbo sąlygų, asociacijų laisvės ir laisvės jungtis į sąjungas bei socialinės apsaugos išmokų klausimais, kad jiems būtų sudarytos palankesnės galimybės vienodomis sąlygomis integruotis į darbo rinką.

5.4. EESRK pritaria, kad reikia raginti valstybes nares kurti tinkamus rizikos vertinimo, patikrinimų ir sankcijų mechanizmus, taip pat – darbdavių stebėsenos mechanizmus. Tačiau Komitetas pažymi, kad, atsižvelgiant į tai, jog darbo inspekcijos yra nacionalinės kompetencijos dalykas, pranešimai ir stebėsenos priemonės, kurias galima sukurti ES lygmeniu, turėtų būti stiprinamos atsižvelgiant į Europos darbo institucijos įgaliojimus⁽⁷⁾.

5.5. EESRK mano, kad reikėtų ir toliau daryti pažangą apsaugant darbuotojus migrantus, kurie naudojami darbo inspekcijos skundų nagrinėjimo mechanizmais. Jei nėra mechanizmų, kurie užkirstų kelią tam, kad darbo skundai būtų naudojami migracijos kontrolės tikslais, kyla pavojus, kad darbdaviai baus tuos, kurie praneša apie išnaudotojiškas darbo sąlygas, ir tai turės neigiamų pasekmių jų gyventojų statusui. Todėl reikia toliau plėtoti kovos su išnaudojimu darbe priemones ir užtikrinti geresnį jų įgyvendinimą.

Bruselis, 2022 m. spalio 26 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Christa SCHWENG*

⁽⁷⁾ <https://www.ela.europa.eu/en/what-we-do>